

ČR. Krajanům se dostalo ujištění, že korespondenční volba je již v návrhu novelizace volebního zákona a pokud vše půjde dobře, bude možné se korespondenčně účastnit voleb již od následujícího podzimu roku 2021. V debatě se dále řešila problematika honorárních konzulátů, petiční výbor Poslanecké sněmovny ČR či otázka zapojení krajanů do dění v ČR a jejich větší zviditelnění mezi širokou veřejností.

Zaměření druhé krajauské debaty zahraničních Čechů bylo veskrze praktické – diskutovalo se o tématech právních a konzulárních. Debata byla rozdělena do šesti bloků. Martin Smolek se v úvodu věnoval popisu agendy a nových trendů konzulární sekce MZV ČR ve vztahu ke krajanům a zabíral se otázkami působnosti honorárních konzulů.

Přítomen byl i ředitel konzulárního odboru Pavel Pitel, který osvětlil postup a proceduru vydávání, popřípadě obnovy českých dokladů v zahraničí. Následoval blok s návrhem na případné kroky v krizových situacích, které mohou krajané v zahraničí zastihnout.

Debata byla zakončena závěrečným vyzváním Jana Kovaříka k zaslání vánoční pohlednice všem poslancům, senátorům, předsedovi vlády a ministrowi vnitra s jediným přáním – splněním slibu a umožněním zahraničním Čechům účastnit se distančních voleb. Z následných reakcí bylo patrné, že obě proběhlé debaty byly vnímány zahraničními Čechy jako vstřícná gesta ze strany účastníků zastupujících Českou republiku s příslibem konání podobných akcí do budoucna.

Veronika Beranská (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Otevření muzea lidových podmaleb na skle v Schönbrunn am Lusén

Dne 26. 6. 2020 bylo v budově někdejší školy bavorské obce Schönbrunn am Lusén otevřeno Hinterglasmuseum s podtitulem Geschichte der Raimundsreuter Hinterglasmalerei. Muzeum podmaleb z přilehlého Raimundsreutu představuje spolu s Hinterglasmuseem v rakouském Sandlu jednu z mála střeoevropských institucí svého druhu výslovně specializovaných na problemati-

ku zlidovělé malby na skle. Realizátorem stavby je Gemeinde Hohenau, na jejímž katastrální území se nacházejí obce Schönbrunn a Raimundsreut. Iniciátorem projektu byl spolek Freunde und Förderer des Raimundsreuter Hinterglasbild, jehož členka Josefine Nussbart za své dlouhodobé aktivity na tomto poli obdržela v roce 2018 prestižní ocenění Baumsteftenlenz-Heimatpreis.

Lidové podmalby jsou bezesporu specifickým a zajímavým výstavním artefaktem. Velké soubory obrázků na skle velmi dobře ilustrují jevy, jakými je základní vývojová linie této zlidovělé produkce, výtvarné a tematické rozdíly mezi jednotlivými regionálními variantami apod. Obsažnější výpovědní hodnotu však mají monotematické výstavy spíše pro poměrně úzký okruh návštěvníků, v čele s badateli a sběrateli lidového umění. Pro širší veřejnost mohou být tradičně pojaté výstavní počiny poněkud stereotypní a málo poutavé.

Muzeum v Schönbrunn se proto svým výtvarným řešením pokouší o interaktivní princip a zasazení produkce v konkrétní vesnici do širšího společensko-historického kontextu. Autoři architektonického a scénografického řešení expozice (agentura GOETTL.GOETTL, Neukirchen vorm Wald) v rámci zvýšení návštěvnícké atraktivnosti použili výtvarně zajímavý princip. Půdorys expozice vychází z výrazného dekorativního prvku zdejších podmaleb, tzv. raimundsreutské ulity (raimundsreuter Schneckenmuster). Oděvy světců či pozadí na řadě obrázků totiž zdobí motiv typické spirály malované tekutým bronzem nebo podložené zlatou folií. Po tomto vzoru jsou do spirály na čtvercovém půdorysu uspořádány tři výstavní místnosti a vstupní prostora.

Dominantním prvkem přístupové chodby je navíc motiv jakési spirály času, kterou návštěvník symbolicky

prochází od současnosti do první poloviny 18. století, tedy k počátkům zdejší produkce podmaleb. Do konstrukce, která se vine kolem stěn a stropu, jsou nainstalovány artefakty symbolizující 21. až 18. století od note-booků a elektronických přístrojů při vstupu až po závěrečný cyklus barokních lidových maleb na dřevě znázorňujících tajemství bolestného růžence.

První sál vlastní expozice je věnovaný širším souvislostem, za jakých byla založena vesnice malířů na skle Raimundsreut. Vystavené artefakty a doprovodné texty ilustrují osídlování lesů náležejících pasovským biskupům, odkazují na založení obce a osobnost biskupa Raymunda von Rabatta, po kterém Raimundsreut obdržel své jméno, na historii místní sklárny, sortiment sklářského zboží a technologii jeho výroby. Rozvoj produkce podmaleb na skle byl v místě do značné míry spojený s významným poutním místem na nedalekém Kreuzbergu. Samostatně jsou proto připomenuty tamní poutě a kult gotické sošky sv. Anny Samotřetí, která se stala jedním z nejoblíbenějších námětů zdejších malířů.

Druhý oddíl expozice je věnován vlastní produkci podmaleb, jejíž rozkvět v obci trval od 2. čtvrtiny 18. do poloviny 19. století. Poměrně netradičním instalačním způsobem (pomocí otáčivých a výsuvných částí panelů, okének apod.) přibližuje základní výtvarné znaky raimundsreutské produkce a různé

typy obrázků, které se zde vyráběly. Škála výrobků zahrnovala kromě obvyklých barevných podmaleb tzv. Russbilder, podmalby se sazově černým pozadím, zrcadlové podmalby a podmalby se zlacenou, pobrušovanou nebo malovanou kartuší. Zajímavým momentem je porovnání místních výrobků s artefakty z jiných výrobních středisek, které vznikly v analogickém časovém horizontu, například v nedaleké šumavské Kvildě. Za zmínku stojí též přiblížení podomního obchodu s obrázky na příkladu pěších cest „krosnaře“ Johanna Stephandla mezi léty 1823 až 1834.

Poslední prostora v jádru expozice je věnována výtvarné „revoluci“ v podmalbě, konkrétně tvorbě skupiny Der Blaue Reiter a malířům z tohoto okruhu (mj. Gabriele Münter, Vasilij Kandinskij, Heinrich Campendonk). Tvůrci, kteří na po-

čátku 20. století objevili svébytné výtvarné hodnoty lidového výtvarného projevu, začali právě pod vlivem raimundsreutských podmaleb experimentovat s technikou malby na skle za studena.

K ústřední části expozice přiléhá sál, ve kterém je shromážděna většina **podmaleb z majetku muzea** (cca 100 artefaktů) a originální rissy, tedy šablony pro malířské reprodukování témat. Podmalby jsou zde vystaveny podle ikonografického hlediska. Kromě panelů a vitrín je část obrázků umístěna do zásuvek abecedně členěných podle témat.

Pro návštěvníky z Čech je expozice atraktivnější díky dvojjazyčným německo-českým **doprovodným textům**. Partnerem projektu je ostatně muzeum ve Kvildě, kde se **podmalby** malovaly částečně pod vlivem raimundsreutské produkce.

Luboš Kafka (EÚ AV ČR, v. v. i.)